

*Ми ї'ємось за те, чому
немає чини в усьому світі —
за Батьківщину.*
В. Довженко

Наукові інновації та передові технології

СЕРІЯ "УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ"

СЕРІЯ "ПРАВО"

СЕРІЯ "ЕКОНОМІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

**Громадська наукова організація
«Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління»**

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

*(Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*

Випуск № 3(31) 2024

Київ – 2024

**Public scientific Organization
«Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration»**

within the work of the Publishing Group «Scientific Perspectives»

«Scientific innovations and advanced technologies»

*(Series «Management and administration», Series «Law», Series «Economics»,
Series «Psychology», Series «Pedagogy»)*

Issue № 3(31) 2024

Kyiv – 2024

ISSN 2786-5274 Print

УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3\(31\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3(31))

«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2024. № 3(31) 2024. С. 1403

Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління
(Рішення від 06.03.2024, № 3/3-24)

Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.

Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук
Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації
«Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і
психологів з духовно-морального виховання».

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290
журналу присвоєно категорію "Б" із права

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89
журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу
присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2023 № 768 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальностей 073 - менеджмент, 076 - підприємництво
та торгівля, 015 - професійна освіта

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.08.2023 № 1035 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальності 053 - психологія

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної
бази Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google
Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління,
права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення
результатів наукових досліджень.

**Головний
редактор**

Романенко Євген Олександрович - доктор наук з державного управління,
професор, Заслужений юрист України, полковник Генерального штабу Збройних
Сил України, Президент Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного
управління (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Абуселідзе Георгій - завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)
- Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

УДК 378.091.3;373.2.011.3-051 (436)

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3\(31\)-1126-1137](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3(31)-1126-1137)

Матвієнко Олена Валеріївна доктор педагогічних наук, професор, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, вул. Пирогова, 9, м. Київ, 01601, тел.: (044) 484-63-94, <https://orcid.org/0000-0002-5746-4864>

Митник Олександр Якович доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, вул. Пирогова, 9, м. Київ, 01601, тел.: (044) 484-63-94, <https://orcid.org/0000-0002-5746-4864>

Довбня Софія Олегівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, вул. Пирогова, 9, м. Київ, 01601, тел.: (098) 277-34-87, <https://orcid.org/0000-0002-2882-4680>

ПІДГОТОВКА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ДОШКІЛЬНА ОСВІТА» В УНІВЕРСИТЕТАХ АВСТРІЇ: КРЕАТИВНІСТЬ, ЦІННОСТІ, КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ

Анотація. З'ясовано, що підготовка фахівців ранньої педагогіки в Австрії здійснюється на засадах компетентнісного підходу. Професійно-педагогічні коледжі здійснюють початкову підготовку практиків, які отримують професійну освіту для основних практиків, які працюють у центрах для дітей раннього віку, дитячих садках, позашкільних закладах і в установах для дітей з особливими освітніми потребами. Розкрито особливості вступу до професійно-технічних коледжів. Абітурієнти складають «тест на здібності», який включає здатність, готовність та спроможність до комунікації, критичного мислення, креативності, розвиток творчих здібностей. Схарактеризовано освітні стандарти Австрії, які створюються як нормативні стандарти (середній рівень) і містять загальні та професійні компетенції. Проаналізовано основні компетенції професійної підготовки фахівців дошкільної освіти: критичне мислення, креативність, повага до мультикультурності, кооперація, командна робота. Аргументовано доведено, що критичне мислення є основною компетенцією державних стандартів та компетентністю сучасного вихователя. Австрійська система підготовки базується на розумінні критичного мислення як однієї із взаємопов'язаних

«чотирьох К»: критичне мислення, комунікація, кооперація та креативність, що відображається, як бачимо, і в професійних стандартах. Акцентовано на взаємозв'язку цих процесів, а не на їхній підпорядкованості, що розкриває величезні можливості підготовки фахівців для постійного сталого професійного розвитку. З'ясовано, що підготовка майбутніх вихователів в Австрії є пріоритетом коледжів, спеціально організованих класів та додаткових курсів. Вища освіта робить тільки перші кроки в цьому напрямі, про що свідчать створення перших дослідницьких кафедр при університетах Австрії.

Ключові слова: підготовка до педагогічної діяльності, мислення, критичне мислення, формування критичного мислення, креативність, діти дошкільного віку, діти старшого дошкільного віку, система вищої освіти, компетенції, компетентності.

Matviienko Olena Valeryivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Primary Education and Innovative Pedagogy, Mykhailo Drahomanov State University Ukraine, Pyrohov St., 9, Kyiv, 01601, tel.: (044) 484-63-94, <https://orcid.org/0000-0002-5746-4864>

Mytnyk Oleksandr Yakovych Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Practical Psychology, Mykhailo Drahomanov State University Ukraine, Pyrohov St., 9, Kyiv, 01601, tel.: (044) 484-63-94, <https://orcid.org/0000-0002-2916-7344>

Dovbnia Sopiia Olehivna candidate of pedagogical sciences, associate professor of the Department of preschool education, Mykhailo Drahomanov State University Ukraine, Pyrohov St., 9, Kyiv, 01601, tel.: (098) 277-34-87, <https://orcid.org/0000-0002-2882-4680>

PREPARATION FOR PROFESSIONAL PEDAGOGICAL ACTIVITY OF SPECIALISTS IN THE FIELD OF “PRESCHOOL EDUCATION” IN UNIVERSITIES OF AUSTRIA: CREATIVITY, VALUES, CRITICAL THINKING

Abstract. It has been determined that the training of early childhood education specialists in Austria is carried out on the principles of a competency-based approach. Professional pedagogical colleges provide initial training for practitioners who receive professional education for the main practices working in early childhood centers, kindergartens, extracurricular institutions, and institutions for children with special educational needs. The specifics of admission to professional-technical colleges are disclosed. Applicants undergo an “aptitude test”, which assesses their ability, readiness, and capability for communication, critical

thinking, creativity, and the development of creative abilities. The educational standards of Austria are characterized, created as normative standards (average level), encompassing general and professional competencies. The main competencies of professional training for preschool education specialists are analyzed: critical thinking, creativity, respect for multiculturalism, cooperation, and teamwork. It is argued and proven that critical thinking is a fundamental competency of national standards and a competence of the modern educator. The Austrian training system is based on the understanding of critical thinking as one of the interrelated “four Cs”: critical thinking, communication, cooperation, and creativity, as reflected in professional standards. Emphasis is placed on the interconnection of these processes rather than their subordination, revealing significant opportunities for preparing professionals for continuous, sustainable professional development. It is clarified that the training of future educators in Austria is a priority for colleges, specially organized classes, and additional courses. Higher education is taking its initial steps in this direction, as evidenced by the establishment of the first research departments at Austrian universities.

Keywords: preparation for pedagogical activity, thinking, critical thinking, formation of critical thinking, creativity, preschool children, older preschool children, higher education system, competencies, competences.

Постановка проблеми. Сучасний аналіз стану процесів, що відбуваються по всій Європі свідчить про те, що йде розширення і консолідація національних систем раннього дитинства, освіти та догляду (ЕСЕС). Європейські країни дуже відповідально ставляться до цього періоду людського життя, який визначає подальший розвиток успішної, соціалізованої, особистості з фундаментальними цінностями та розвиненим критичним мисленням. Фахівці зі спеціальності «Дошкільна освіта», педагоги, вихователі – є головною, ключовою фігурою системи дошкільної освіти в Європі. На перший план виходить професійна компетентність педагогічних працівників, що визначає якість освітнього процесу в європейських закладах дошкільної освіти, для дітей раннього та старшого дошкільного віку. Саме в Європі спостерігається уважне ставлення до формування та розвитку професійних компетентностей, що виводять дошкільну освіту на якісно новий рівень усвідомлення цінності дошкільного дитинства та практичної реалізації інновацій щодо цього періоду розвитку особистості. В цьому контексті цікавий досвід підготовки педагогічних кадрів до роботи з дітьми старшого дошкільного віку в Австрії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх педагогів, фахівців дошкільної освіти представлено в працях Г. Беленької, В. Бондаря, Н. Волкової, Н. Гавриш, О. Дубасенюк, І. Зязюна, О. Караман, М. Марусинець, В. Огнев'юка, С. Сисоевої, С. Харченка, Г. Цветкової та ін.

Сучасні концепції критичного мислення яскраво презентовано в працях В. Кременя, О. Пометун, Г. Соріна, С. Терно, Г. Ушаповської та закордонних вчених: Д. Дьюї, М. Ліпмана, К. Мередіт, К. Поппера, Дж. Стіла, Д. Халперна та ін.

Наукові розвідки проблеми формування мислення, професійного мислення, зокрема вихователів, вчителів початкових класів, викладено в роботах педагогів і психологів (І. Бех, В. Бондаря, О. Дубасенюк, С. Максименко, М. Марусинець, М. Починкової, та ін.). Технології формування критичного мислення за американської дидактики представлено у дослідженнях А. Кроуфорда, В. Саула, С. Метьюза, Д. Макінестера та ін.

Компетентнісний підхід був предметом дослідження І. Бега, Л. Ващенко Л. Гуцан, В. Кременя, О. Локшиної, В. Лугового, С. Мартиненка [374], О. Пометун, М. Починкової Дж. Равена, Ю. Рашкевича, Г. Цветкової та ін.

Разом з тим, аналіз підготовки до професійної діяльності фахівців з ранньої педагогіки, характеристика основних професійних компетентностей в країнах Європи не набули достатнього висвітлення.

Формулювання цілей статті: проаналізувати систему підготовки до професійної педагогічної діяльності фахівців спеціальності «дошкільна освіта» в Австрії; схарактеризувати основні професійні компетентності майбутніх педагогів в системі професійної підготовки Австрії та вектори розвитку вищої освіти Австрії щодо підготовки вихователів.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом можна спостерігати різноманітні зміни в країнах Європи, що стосуються змісту та структури кваліфікацій фахівців педагогічного профілю та сталого професійного розвитку. Реформи, що проходять в європейських країнах, стосуються особливостей, специфікації вимог до компетентностей та компетенцій педагогів для роботи в секторі дошкільної освіти. Приклад Австрії, Німеччини в цьому контексті є показовим для нашої країни. Так, у 2015 році в контексті цих тенденцій Федеральне міністерство у справах сім'ї та літніх громадян, Жінки та молодь (Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend) замовило оновлення дослідження «Системи ранньої освіти та професіоналізації в Європі» (SEEPRO, провідний дослідник: Памела Оберхюмер), яке було проведено в Державному Інститут досліджень раннього дитинства (Staatsinstitut für Frühpädagogik, IFP) у Мюнхені [11].

Зупинимося на тому, як реалізується система підготовки майбутніх педагогів в Австрії на законодавчому рівні. Як відомо, Австрійська Республіка є федеративною республікою, і кожна з дев'яти автономних земель або провінцій несе відповідальність за законодавство та впровадження, що стосуються як ранньої освіти дітей, так і догляд за дітьми від 0 до 6 років, організований у вікових інтегрованих (0-6) або вікових (0-3, 3-6) установах, а також надання шкільних послуг у позашкільний час.

У рамках цих федеральних структур відповідальність за дошкільну освіту і догляд здійснюється на трьох різних рівнях: федеральний уряд, регіональні уряди штатів і муніципалітети. На федеральному рівні Федеральне міністерство у справах сім'ї та молоді відповідає за законодавство щодо служб соціального захисту дітей та молоді, включно з денним сімейним доглядом та на державні субсидії на утримання сім'ї та догляду за дітьми. Федеральне міністерство освіти несе відповідальність за професійну освіту/підготовку фахівців педагогічного персоналу; за сутність та зміст освітніх програм закладів дошкільної освіти. Уряди області керуються власним законодавством та відповідають за імплементацію рамкових правил і за підтримку муніципалітетів в розвитку та соціалізації дітей раннього та дошкільного віку. Муніципалітети несуть відповідальність за створення, утримання та експлуатацію дитячих садочків і центрів для дітей грудного віку (Eurydice 2016) [8; 11].

За кожною групою дітей повинен бути закріплений вихователь дитячого садка. Цю професійну кваліфікацію можна отримати в одному з 29 професійних коледжів Австрії (berufsbildende höhere Schulen) або через регульований на національному рівні курс після середньої школи, який реалізується на базі одного з коледжів. В Австрії відбулася зміна назви коледжів. Назва «Коледж для педагогів дитячих садків» змінилася на назву «Коледж для педагогів раннього дитинства». Отже, кваліфікація вихователів зараз має назву «Педагог раннього дитинства» (Elementarpädagogin), і відповідно набуває популярності «Педагогіка раннього дитинства» (Elementarpädagogik) і в нормативних документах і в наукових дослідженнях. Цікаво, що в залежності від законодавства федеральної землі, існує кваліфікація асистент педагога, який працює в групі закладу дошкільної освіти на половину дня (одна людина на дві групи) або на повний день.

Згідно з Директивою Європейського Союзу 2013/55/ЄС про визнання професійних кваліфікацій (Bundesministerium für Bildung 2016a) [2], два останніх роки (4-й і 5-й класи) вищих професійних шкіл/коледжів, а також дворічний після середніх курсів Kolleg на початку вивчення дошкільної педагогіки визнаються як скорочений цикл вищої освіти.

Кваліфікація основних педагогів в Австрії регулюється в масштабах усієї країни через законодавство федерального рівня у «Федеральному законі про вимоги до працевлаштування персоналу Kindergarten» (Bundeskanzleramt Österreich 2016, BGBl. 406/1968) [2]. Це уточнює спеціальні вимоги до вступу та присвоєння кваліфікації для початкового професійного навчання, яке відбувається на Bildungsanstalten für Kindergartenpädagogik, BAKiP) відповідно до загальнонаціональної загальної навчальної програми. У 2016 році під час законодавчого реформування організації системи освітита структуру навчальної програми для IPS, ці заклади були перейменовані на Bildungsanstalten fürElementarpädagogik, BAFEP («Навчальні заклади з

педагогіки раннього дитинства») (Bundeskanzleramt Österreich 2017b, BGBl. II Nr. 204/2016 v. 27.7.2016) [5].

Після закінчення восьмого класу учні в Австрії можуть вибирати свою освітню долю за двома напрямками: це може бути продовження навчання в системі загальної середньої освіти (АHS/гімназія) або в системі професійно-технічної середньої освіти в якій існують професійно-технічні коледжі для фахівців з ранньої педагогіки.

Професійно-педагогічні коледжі здійснюють початкову підготовку практиків, які Початкове професійне навчання для основних практиків, які працюють у центрах для дітей раннього віку, дитячих садках, позашкільних закладах і в установах для дітей з особливими освітніми потребами.

Всього в Австрії функціонує 29 професійно-технічних коледжів де відбувається підготовка фахівців для роботи в закладах дошкільної освіти.

До них відносяться: державні установи (16); приватні (13), що переважно організовані Католицькою Церквою Австрії. Всі професійно-технічні коледжі працюють за єдиною програмою BAfEP IPS федерального рівня [4;6;7].

Цікавий момент в Австрійській системі освіти: для вступу до професійно-технічних коледжів, що готують фахівців для закладів дошкільної освіти, педагогів раннього дитинства, обов'язковий так званий «тест на здібності», який включає здатність, готовність та спроможність до комунікації, критичного мислення, креативності, розвиток творчих здібностей.

Директива ЄС 2013/55/ЄС про визнання професійних кваліфікацій (видана в січні 2014) мав цікавий вплив на старшу середню школу в Австрії. Відповідно до класифікації ISCED 2011 року, 4-й і 5-й класи (тобто два випускних класи в професійно-технічних коледжі/школи) тепер розміщуються на рівні ISCED 5 (короткий цикл вищої освіти). Цей рівень концептуалізовано для широкого діапазону вищих кваліфікацій, які надають майбутнім фахівцям професійні знання, навички та компетенції, набуті в контексті практичної та професійної підготовки.

В контексті презентованої теми статті розглянемо компетенції та навчальні плани в програмах підготовки фахівців спеціальності «Дошкільна освіта».

Після нещодавньої поправки до Закону про шкільну освіту (Bundeskanzleramt 2017a, BGBl. INr. 117/2008) [3], було затверджено «освітні стандарти» в яких визначено результати навчання, що стосуються освітньої програми, її зміст на кожному рівні системи освіти.

Так наприклад, професійно-технічні школи орієнтовані на сферу діяльності в закладах дошкільної освіти. В них акцентовано увагу на практико-орієнтованому навчанні, де набуття знань і когнітивні здібності/компетентності пов'язані з контекстом реального життя та ореолом ранньої педагогіки.

Освітні стандарти в Австрії створюються як нормативні стандарти (середній рівень) і містять загальні та професійні компетенції (BIFIE 2017a) [3].

Згідно з Бюлетенем федеральних законів II Nr. 204/2016 від 27.07.2016 (Bundeskanzleramt Österreich 2017b) [5], оновлена освітня програма для професійно-технічних коледжів, що спеціалізується на педагогіці раннього дитинства (яка набула чинності у вересні 2016 року) передбачає такі компетенції:

- розглядати питання сенсу життя, а також мати справу з етичними та соціальними цінностями і з релігійним виміром;
- бути чутливим і відкритим до філософських, екзистенційних і релігійних питань, зокрема дітей (та молодих людей), якими вони опікуються,
- діяти соціально відповідально, з повагою та вдячністю до навколишніх;
- з розумінням ставитися до аспектів виховання та освіти, що стосуються культури, статі та національного різноманіття;
- бути готовим до інновацій, гнучкості та мобільності;
- застосовувати широкий спектр форм спілкування (вербальних і невербальних);
- направляти та контролювати робочі та навчальні контексти, в яких виникають непередбачувані ситуації;
- досліджувати та розвивати як власні здібності, так і здібності інших осіб, зокрема дітей (та молодих людей), якими вони опікуються;
- правильно спілкуватися в усній і письмовій формі як мовою навчання, так і мовою повсякденному житті та, відповідно до вимог ситуації, також іноземною мовою;
- брати участь у культурному житті;
- аналізувати повсякденні та професійні питання за допомогою математичних процедур, відновлювати дані та представлення їх у систематизованому вигляді; отримати, інтерпретувати та представити висновки за допомогою використання сучасних комп'ютерних інформаційних технологій;
- критично розглядати актуальні суспільні проблеми на основі ґрунтового знання в галузі науки, техніки та підприємницької освіти, а також знання в галузі мистецтва та соціальних наук,
- аналізувати політичні процеси на національному, європейському та міжнародному рівнях і бути чуйними за демократичні процеси та мирне співжиття з урахуванням міжкультурності та різноманітності;
- використовувати свої комплексні та педагогічні знання рефлексивним способом у контексті практичного досвіду в їхній роботі та в їхній особистій життєвій ситуації,
- вирішувати конфлікти шляхом вирішення проблем і самоконтролю та уникати насильства;
- діяти самокритично та співпрацювати в командній роботі,

- впроваджувати навчання впродовж життя як невід'ємну складову планування власного життя та кар'єри і сприяти формуванню відповідних установок і навичок у дітей і молоді, якими вони керують,
- дбайливо ставитися до аспектів освіти та виховання, пов'язаних із фізичним здоров'ям;
- засновувати свої дії на засадах «наукових доказів» і «рефлексивних неявних знань»;
- належним чином планувати освітні процеси на основі інклюзивного ставлення до індивідуальних потреб розвитку дітей;
- впроваджувати різноманітний репертуар дидактичних підходів, що відповідають ситуації, які включають різні способи роботи, спілкування та презентації;
- ініціювати відповідне ситуації освітнє партнерство у своїй професійній роботі та використанні їх у відповідальний спосіб,
- оцінити та вибрати заклади догляду за дітьми в центрі з урахуванням екологічних та економічних аспектів, використовуючи сучасні технологічні засоби та методи управління якістю.

(Bundeskanzleramt 2017b, BGBI. Nr. 204/2016, [5].

Як свідчить аналіз основних компетенцій професійної підготовки фахівців дошкільної освіти такі soft skills як критичне мислення, креативність, повага до мультикультурності, кооперація, командна робота займають пріоритетні місця в ієрархії компетенцій. Критичне мислення є основною компетенцією державних стандартів та компетентністю сучасного вихователя. Австрійська система підготовки базується на розумінні критичного мислення як однієї із взаємопов'язаних «чотирьох К»: критичне мислення, комунікація, кооперація та креативність, що відображається, як бачимо, і в професійних стандартах. Отже, зроблено акцент на взаємозв'язку цих процесів, а не на їхній підпорядкованості, що розкриває величезні можливості підготовки фахівців для постійного сталого професійного розвитку [1].

Основні предмети, що викладаються на спеціальності «Дошкільна освіта» «рання педагогіка» – це «педагогіка», «дидактика» та «практика». Вони є основними пов'язаними з професією предметами, за допомогою яких передаються основні компетенції, необхідні для незалежної та автономної професійної роботи. Професійна підготовка концептуалізується як спіральна модель навчання, під час якої усвідомлюється основний зміст, а потім йде повторення освітніх компонентів на більш складному рівні, більш деталізовано протягом п'яти років.

Австрійський підхід до навчання майбутніх вихователів для роботи в установах ЕСЕС характеризується тим, що робиться акцент, на викладанні творчого мистецтва та навчання руху. Предметне викладання образотворчого мистецтва включає такі освітні компоненти як: «навчання ручним роботам», «дизайн текстилю», «музична освіта», «навчання голосу та ораторії» та «гра

на гітарі» (або фортепіано), «ритмічна та музична освіта» та «рухова освіта» проводиться протягом п'яти років і мають на меті досягнення як загальних, так і професійних компетенцій.

Австрійська система підготовки орієнтується на дидактичні принципи, зазначені в освітній програмі, передбачає орієнтацію на результат навчання (професійні компетентності). Основними принципами підготовки є систематичність і мережевий розвиток компетенції; співпраця та координація між усіма викладачами в студентській аудиторії з точки зору планування, реалізації та оцінювання освітнього процесу; обов'язкова вимога до міждисциплінарного, критичного мислення та усвідомлення своїх професійних цілей та результатів; зв'язок між теорією та практикою, що розкриває оптимальне зв'язування змісту з реальними життєвими педагогічними ситуаціями.

Отже, підготовка майбутніх вихователів в Австрії є пріоритетом, коледжів, спеціально організованих класів та додаткових курсів. Але в Австрії протягом кількох років тривають (відповідно до нових світових тенденцій та реформ освіти) дискусії, професійні і політичні дебати щодо підвищення формального рівня IPS для педагогів раннього дитинства/дитячого садка до рівня вищої освіти.

Незважаючи на таку ситуацію, деякі університети Австрії започатковували ініціативу щодо підготовки майбутніх вихователів. проте, за одним винятком: вони не надають професійної кваліфікації. Згідно з федеральною конституцією, це й надалі є обов'язком професійно-технічних коледжів за ранній педагогіка дитинства.

Наведемо приклади розвитку вищої освіти в Австрії.

Університет прикладних наук Кобленца: єдина програма IPS на рівні вищої освіти для Early Childhood Pedagogues було впроваджено KIWI (Children in Vienna, приватна організація, що надає ECES та позашкільні установи) у співпраці з Університетом прикладних наук Кобленца (Німеччина) у формі подвійної програми дистанційного навчання. Обов'язковою вимогою для вступу на цю навчальну програму є наявність посади в установі ECES. Ці посади надає KIWI, яка таким чином кваліфікує свій персонал. Тривалість навчання: 7 семестрів, 210 балів ECTS; диплом: бакалавр мистецтв у сфері освіти та виховання

Університет Зальцбурга: університетська навчальна програма з педагогіки раннього дитинства. Тривалість навчання: 6 семестрів, 120 балів ECTS; Нагорода: магістр мистецтв у ранній освіті (St.Вергілій Зальцбург 2017).

Університет прикладних наук – Кампус Відня: заочний курс бакалавра для кваліфікованих педагогів дитячих садків з досвідом роботи та досвідом керівника центру; акцент в цьому університеті робиться на підвищенні кваліфікації для керівних посад. Тривалість навчання: 6 семестрів, 180 балів

ECTS; Нагорода: бакалавр мистецтв із соціальних наук (BA) (FH Campus Wien 2017) [10].

Таким чином, в Австрії йдуть процеси академізації підготовки фахівців спеціальності «Дошкільна освіта» для роботи з дітьми 0-6 років. На доказ цього той факт, що створюються академічні експертні групи та спеціальні кафедри педагогіки раннього дитинства в окремих університетах. Наведемо приклади.

Секція педагогіки раннього дитинства в ÖFEB: «Австрійське товариство досліджень і розвитку освіти» (Österreichische Gesellschaft für Forschung und Entwicklung im Bildungswesen, ÖFEB) [12] є позапартійною, загальнонаціональною та некомерційною асоціацією для досліджень, розробка та викладання в освітніх науках. У 2012 році останньою секцією, яка була створена, була «Секція ранньої педагогіки»; кількість членів зросла за чотирирічний період з 22 до 106 (ÖFEB 2016).

Кафедра педагогіки раннього дитинства в Університеті Граца: перша кафедра раннього дитинства була заснована в 2010 році (Institut für Erziehungs und Bildungswissenschaft 2017) [9].

Додаткова кафедра з педагогіки раннього дитинства в Університеті Інсбрука заснована у 2013 році у співпраці з Університетом освіти в Брегенці (Universität Innsbruck 2017) [13].

Отже, підготовка фахівці з ранньої педагогіки тільки набирає обертів у вищій освіті Австрії. Як вважають експерти, наукові дослідження та університетське навчання в галузі раннього дитинства представлені в Австрії недостатньо саме в системі вищої освіти. Але кафедра раннього дитинства заснована в Університеті Граца в 2010 році, розпочала проводити фундаментальні та прикладні дослідження на такі теми, як: концепції і теорії педагогіки раннього дитинства, діти та дитинство з точки зору соціальних наук, соціальна дидактика в початковому та безперервному професійному розвитку дітей раннього віку, педагоги, професіоналізація та академізація, дитяча культура та життєвий світ дітей, різноманітність і специфіка дослідницьких підходів і методів дослідження дитинства.

Висновки. Підготовка фахівців для ранньої педагогіки в Австрії здійснюється на засадах компетентнісного підходу. Професійно-педагогічні коледжі здійснюють початкову підготовку практиків, які Початкове професійне навчання для основних практиків, які працюють у центрах для дітей раннього віку, дитячих садках, позашкільних закладах і в установах для дітей з особливими освітніми потребами. Для вступу до професійно-технічних коледжів, що готують фахівців для закладів дошкільної освіти, педагогів раннього дитинства, обов'язковий так званий «тест на здібності», який включає здатність, готовність та спроможність до комунікації, критичного мислення, креативності, розвиток творчих здібностей. Освітні стандарти в Австрії створюються як нормативні стандарти (середній рівень) і містять

загальні та професійні компетенції. Як свідчить аналіз основних компетенцій професійної підготовки фахівців дошкільної освіти такі soft skills як критичне мислення, креативність, повага до мультикультурності, кооперація, командна робота займають пріоритетні місця в ієрархії компетенцій. Критичне мислення є основною компетенцією державних стандартів та компетентністю сучасного вихователя. Австрійська система підготовки базується на розумінні критичного мислення як однієї із взаємопов'язаних «чотирьох К»: критичне мислення, комунікація, кооперація та креативність, що відображається, як бачимо, і в професійних стандартах. Отже, зроблено акцент на взаємозв'язку цих процесів, а не на їхній підпорядкованості, що розкриває величезні можливості підготовки фахівців для постійного сталого професійного розвитку. Основні предмети, що викладаються на спеціальності «Дошкільна освіта» «рання педагогіка» – це «педагогіка», «дидактика» та «практика», є не тільки пов'язаними з професією предметами, за їх допомогою формується професійне критичне мислення, яке є вельми необхідної навичкою XXI століття. Професійна підготовка концептуалізується як спіральна модель навчання, під час якої усвідомлюється основний зміст, а потім йде повторення освітніх компонентів на більш складному рівні, більш деталізовано. Підготовка майбутніх вихователів в Австрії є пріоритетом, коледжів, спеціально організованих класів та додаткових курсів. Вища освіта робить тільки перші кроки в цьому напрямі, про що свідчать створення перших дослідницьких кафедр при університетах Австрії.

Література:

1. Хайбер Джонатан. Критичне мислення. Київ : ArtHuss. 2023. 200 с.
2. Bundeskanzleramt Österreich – Rechtsvorschriften [Federal Chancellery of the Republic of Austria - Legislation]. 2016. Rechtsvorschrift für Anstellungserfordernisse für Kindergärtnerinnen. [Regulation of Employment Requirements for Kindergarten Pedagogues] https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblAuth/BGBLA_2016_II_204/BGBLA_2016_II_204.pdf.
3. Bundesministerium für Bildung [Federal Ministry of Education]. 2017a.
4. Bildungswesen in Österreich [The Education System in Austria]. https://www.bmb.gv.at/schulen/bw/bbs/ba_kindergartenpaedagogik.html
5. Bundesministerium für Bildung [Federal Ministry of Education]. 2017b. Bundesländerübergreifender BildungsRahmenPlan für elementare Bildungseinrichtungen in Österreich [Nation-wide Curricular Framework for Early Childhood Education Settings in Austria]. https://www.bmb.gv.at/ministerium/vp/2009/bildungsrahmenplan_18698.pdf?5te6qh
6. Bundesministerium für Familie und Jugend [Federal Ministry for Family and Youth Affairs]. 2015a. Kinderbetreuung [Child Care]. <http://www.bmfj.gv.at/familie/kinderbetreuung.html> [BMFJ]
7. Bundesministerium für Familie und Jugend [Federal Ministry for Family and Youth Affairs]. 2015b. Gratiskindergarten und verpflichtender Besuch [Free Kindergarten and Obligatory Attendance]. <http://www.bmfj.gv.at/familie/kinderbetreuung/gratiskindergarten-verpflichtender-besuch.html>
8. Eurydice. 2016. Description of National Education Systems –Austria. https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Austria:Early_Childhood_Education_and_Care

9. Institut für Erziehungs- und Bildungswissenschaft. 2017. Arbeitsbereich Elementarpädagogik. [Early Childhood Pedagogy as a Field of Work] <http://erziehungs-bildungswissenschaft.uni-graz.at/de/institut/arbeitsbereich-elementarpaedagogik/>
10. FH Campus Wien. 2017. Sozialmanagement in der Elementarpädagogik. [Social Management in Early Childhood Education] <https://www.fh-campuswien.ac.at/studiengaenge/soziales-bachelor/sozialmanagement-in-der-elementarpaedagogik.html>
11. Oberhuemer Pamela and Schreyer Inge. Early Childhood Workforce Profiles in 30 Countries with Key Contextual Data. Munich 2018.
12. Österreichische Gesellschaft für Forschung und Entwicklung im Bildungswesen [Austrian Society for Research and Development in Education]. 2016. News. <http://www.oefeb.at/>.
13. Universität Innsbruck. 2017. Stiftungsprofessur Elementarpädagogik eingerichtet. [Foundation Chair in Early Childhood Pedagogy established] <https://www.uibk.ac.at/ipoint/blog/1082228.html>

References:

1. Khaiber Dzhonatan. Krytychne myslennia. Kyiv : ArtHuss. 2023. 200 s.
2. Bundeskanzleramt Österreich – Rechtsvorschriften [Federal Chancellery of the Republic of Austria - Legislation]. 2016. Rechtsvorschrift für Anstellungserfordernisse für Kindergärtnerinnen. [Regulation of Employment Requirements for Kindergarten Pedagogues] https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblAuth/BGBLA_2016_II_204/BGBLA_2016_II_204.pdf.
3. Bundesministerium für Bildung [Federal Ministry of Education]. 2017a.
4. Bildungswesen in Österreich [The Education System in Austria]. https://www.bmb.gv.at/schulen/bw/bbs/ba_kindergartenpaedagogik.html
5. Bundesministerium für Bildung [Federal Ministry of Education]. 2017b. Bundesländerübergreifender BildungsRahmenPlan für elementare Bildungseinrichtungen in Österreich [Nation-wide Curricular Framework for Early Childhood Education Settings in Austria]. https://www.bmb.gv.at/ministerium/vp/2009/bildungsrahmenplan_18698.pdf?5te6qh
6. Bundesministerium für Familie und Jugend [Federal Ministry for Family and Youth Affairs]. 2015a. Kinderbetreuung [Child Care]. <http://www.bmfj.gv.at/familie/kinderbetreuung.html> [BMFJ]
7. Bundesministerium für Familie und Jugend [Federal Ministry for Family and Youth Affairs]. 2015b. Gratiskindergarten und verpflichtender Besuch [Free Kindergarten and Obligatory Attendance]. <http://www.bmfj.gv.at/familie/kinderbetreuung/gratiskindergarten-verpflichtender-besuch.html>
8. Eurydice. 2016. Description of National Education Systems –Austria. https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Austria:Early_Childhood_Education_and_Care
9. Institut für Erziehungs- und Bildungswissenschaft. 2017. Arbeitsbereich Elementarpädagogik. [Early Childhood Pedagogy as a Field of Work] <http://erziehungs-bildungswissenschaft.uni-graz.at/de/institut/arbeitsbereich-elementarpaedagogik/>
10. FH Campus Wien. 2017. Sozialmanagement in der Elementarpädagogik. [Social Management in Early Childhood Education] <https://www.fh-campuswien.ac.at/studiengaenge/soziales-bachelor/sozialmanagement-in-der-elementarpaedagogik.html>
11. Oberhuemer Pamela and Schreyer Inge. Early Childhood Workforce Profiles in 30 Countries with Key Contextual Data. Munich 2018.
12. Österreichische Gesellschaft für Forschung und Entwicklung im Bildungswesen [Austrian Society for Research and Development in Education]. 2016. News. <http://www.oefeb.at/>.
13. Universität Innsbruck. 2017. Stiftungsprofessur Elementarpädagogik eingerichtet. [Foundation Chair in Early Childhood Pedagogy established] <https://www.uibk.ac.at/ipoint/blog/1082228.html>